

Kuva Juha Erola

LISÄÄ *lintuja* MAATALOUSYMPÄRISTÖÖN

Peltojen, pientareiden, saarekkeiden ja maatilojen kirjoma maisema tarjoaa pesimäympäristön yli 40 lintulajille. Maatalousympäristö on lisäksi tärkeä ruokailu- ja levähdysalue kymmenille muille lintulajeille niiden muuttoaikana.

Maatalousympäristössä viihtyvät lintulajit ovat taantuneet Suomessa 1960-luvulta nykypäivään tultaessa noin 40 %. Muutos on ollut erityisen suuri lajeilla, jotka sekä pesivät että ruokailevat peltomaalla. Reuna-alueiden lajit ovat kestäneet muutosta paremmin. Lintulajien määrä ja lintujen lukumäärä vähenee, kun niille sopiva elinympäristö heikkenee tai katoaa.

LumoTAITO

*Luo monimuotoista
peltomaisemaa ja
säilytä puustoiset
saarekkeet.*

Kuva Juha Erola

Kuva Juha Erola

LINNUILLE PARAS ELINYMPÄRISTÖ

Linnuille paras ympäristö on monimuotoinen ja pienipiirteinen maatalousympäristö. Se on ympäristö, missä viihtyvät hyvin myös muut eliöt, kuten hyönteiset, niittykasvit ja rikkakasvit.

Monimuotoisuutta peltoympäristöön voidaan tehdä valitsemalla erilaisia pellon käyttömuotoja. Nurmien, luonnonhoitopeltojen, kesantojen, riistapeltojen, metsäsaarekkeiden, monimuotoisuuskaistojen, suojavyöhykkeiden ja erilaisten viljapeltojen muodostama mosaiikkimainen elinympäristö lisää lintujen ruokailu-, pesimä- ja suojapaikkoja. Laajoilla viljelysaukeilla tulisi säilyttää ojat ja pientareet. Myös luomuviljelyn lisääminen on hyödyttävä linnustoa.

Talviaikaisen kasvipeitteisyyden lisääminen viljelyalueilla auttaa lintuja selviämään talvesta. Kasvipeitteisyys tarjoaa ravintoa ja suojapaikkoja. Ojien varsien talventörröttäjät kuten takiainen, ohdakkeet ja pietaryrtti kannattaa säilyttää. Ne ovat tärkeä ravinnonlähde siemeniä syöville linnuille, kuten tiklille, hempolle ja viherpeipolle.

PELTOMAISEMAN PUUSTOISET KEITAAT

Peltojen metsäsaarekkeissa kannattaa suosia monipuolista kerroksellista puustoa ja pensaikkoa sekä välttää liian rajuja metsänhoitotoimia. Saarekkeissa ei suositella suurien puiden poistoa tai avohakkuuta. Pensaskerroksinen metsäsaareke voi ylläpitää suurta lajirunsaattia. Metsäsaarekkeissa kannattaa suosia haapoja, jalopuita ja raitoja sekä lahoppuuta. Erittäin tärkeät vanhat lahot lehtipuut tulisi säästää, sillä ne tarjoavat monille kolopesijöille pesäpaikkoja ja ravintoa. Saarekkeet ovat hyviä paikkoja myös marjoille puille. Esimerkiksi pihlajanmarjoja syövät monet vaellus- ja muuttolinnut, kuten tilhi, punatulkku, järripeippo sekä rastaat.

KOSTEIKOT LUOVAT LINTUPARATIISIN PELTOMAISEMAAN

Maatalousympäristön lintulajiston lajimäärä kasvaa, jos peltoympäristössä on kosteikkoja. Kosteikot tarjoavat vesilinnuille suoja- ja pesimäpaikkoja sekä lisäävät monimuotoisuutta. Kosteikkojen umpeen kasvaminen on johtanut monien vesilintukantojen vähenemiseen. Nyt tarvitaan rakennettuja ja hoidettuja kosteikkoja. Niillä elää taantuneita lajeja, kuten sukeltajasorsia.

Kuva Juha Erola

LINNUNPOIKASTEN AIKAAN

Maatalousympäristössä on paljon erilaisia linnulle tärkeitä pesä- ja suojapaikkoja, kuten kiviaidat ja kivikasat ympäristöineen ja vanhat rakennukset. Räystäspääsky löytää usein pesäpaikan maatalousympäristön rakennusten räystäiden alta ja haarapääsky taas avointen rakennusten sisältä. Tärkeitä pesäpaikkoja ovat myös ojien ja jokien varsien pensaat ja niiden matala puusto.

Lintuja pystyy auttamaan huomioimalla niiden pesinnän. Lintujen pesinnän avuksi voi tehdä linnunpönttöjä, pesälaatikoita sekä pääskysten ja sorsien tekopesiä ja kiinnittää niitä sopiviin paikkoihin tilalla. Lisäksi kannattaa muistaa lintujen tärkein pesintäaika 1.4.-31.7., jolloin ei tulisi tehdä raivaustöitä. Pelloilla tiedossa olevat pesät tulisi merkitä, jotta ne eivät töiden ohessa tuhoutuisi.

L AidunNus

Laidunnus ylläpitää runsasta hyönteislajistoa, mikä tarjoaa ravintoa linnuille erityisesti poika- saikaan. Karja ja karjanlanta tekevät laidun- maista mieluisia monille hyönteisille. Pääskyille, kottaraisille, keltavästäräkille ja muille hyönteis- syöjille laitumet merkitsevät taas ruokaa.

Rantaniityt tarjoavat etenkin kahlaajille arvok- kaan elinympäristön. Rantaniittyjen ja ruovi- koituneiden rantojen palauttaminen laajoiksi avoimiksi matalakasvustoisiksi niityiksi voidaan tehdä niittämällä ja laiduntamalla.

Jos tilalla ei ole omia eläimiä, kannattaa pohtia myös sopimuslaidunnusta. Laidunnus on paras tapa parantaa lintujen elinympäristöjä maatalo- usmaisemassa.

MAATALOUSMAISEMAN LAJEJA:

Äärimmäisen uhanalainen

- Peltosirkku

Erittäin uhanalainen

- Räystäspääsky
- Varpunen
- Viherpeippo

Vaarantuneet

- Haarapääsky
- Naurulokki
- Pensastasku
- Pulmunen
- Sinisuohaukka

Silmälläpidettävät

- Harakka
- Kiuru
- Kivitasku
- Kuovi
- Peltopyy
- Punavarpunen
- Taivaanvuohi
- Västäräkki

Elinvoimaiset

- Hemppo
- Isolepinkäinen
- Kalalokki
- Kapustarinta
- Keltasirkku
- Keltavästäräkki
- Kottarainen
- Kurki
- Laulujoutsen
- Luhtakerttunen
- Naakka
- Niittykirvinen
- Pensassirkkalintu
- Pikkulepinkäinen
- Pikkuvarpunen
- Ruisrääkkä
- Räkättirastas
- Sarvipöllö
- Sepelkyhky
- Tikli
- Tuulihaukka
- Töyhtöhyppä
- Uuttukyyhky
- Varis
- Viitakerttunen

Kuva Jari Mattila

LÄHTEET ja LISÄTIETOA

Lehtiniemi, T., Toivanen T. ja Södersved, J. 2021. Linnuston tila Suomessa. Birdlife. <https://tiedostot.birdlife.fi/julkaisut/linnuston-tila-suomessa-verkkoversio.pdf>

www.luonnontila.fi/maatalousymparistonlinnut

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s. <https://punainenkirja.laji.fi/>

Lehikoinen, A. 2016. Artikkelit ”Suojelualueet ja maatalouden ympäristötuet hyödyttävät linnustoa” Luonnontieteellinen keskusmuseo LUOMUS. www.helsinki.fi/fi/uutiset/luonnonsuojelu/suojelualueet-ja-maatalouden-ymparistotuet-hyodyttavat-linnustoa

Viljelmien siipiveikot – neuvoja lintujen tunnistamiseksi ja auttamiseksi. 2015. BirdLife Suomi ry, Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry, Metsästäjien keskusjärjestö ry, Suomen Luonnonsuojeluliitto ry, WWF Suomi, <https://www.birdlife.fi/wp-content/uploads/2015/12/maatalous-linnut-fi.pdf>

Mikko Alhainen, M., Niemelä, T., Siekkinen, J., Svensberg, M., Kuittinen, J., Nurmi, j., Väyrynen H., Rautiainen, M., Väänänen, V.-M., Nummi, P., Berndtson, S. ja Korhikoski P. 2010. Kosteikko-opas. Suomen Riistakeskus. <https://www.riistainfo.fi/wp-content/uploads/2023/09/kosteikko-opas-2015.pdf>

